

Hasvik Rådhus
9593 Breivikbotn
Mob: 90852916
E-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no

Nesseby Rådhus,
9840 Varangerbotn
Mob: 90110562
E-post: th@ofr.no

Til:

Helse- og omsorgsminister Bent Høie
Næringsminister Iselin Nybø
Fiskeri- og sjømatminister Odd Emil Ingebrigtsen
Kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby

Hasvik, 15. januar 2021

Uttalelse – På tide med en regional differensiering av koronatiltakene?

Vest-Finnmark Rådet og Øst-Finnmarkrådet er to interkommunale politiske samarbeidsorganer, som til sammen organiserer 16 av 18 kommuner i Finnmark.

I Finnmark, og i Nord-Norge generelt, har vi en oversiktlig smittesituasjon, og det har vi i all hovedsak hatt gjennom hele pandemien. Våre innbyggere, ansatte og lokalt næringsliv har vært utrolig flinke, og absolutt tatt sin del av «dugnaden». I begynnelsen hadde vi beintøffe tiltak som rammet bredt, men med mer kunnskap har både Norge som nasjon og kommunene i større grad kunne målrette tiltakene bedre.

Når regjeringen etter nyttår innførte nye og enda mer inngripende tiltak som nå gjelder frem til 19. januar 2021, var det gode grunner som lå bak. Usikkerheten tilknyttet smitte etter avviklet jul- og nyttårsferie gjorde at det var viktig å innføre tiltak etter «føre var-prinsippet».

I vår landsdel ser vi nå at smitten stort sett dreier seg om importsmitte tilknyttet arbeidsinnvandring fra «røde land». Den aller viktigste jobben for å håndtere dette må gjøres på grensene. Tiltak som krav til obligatorisk testing på innreiseflyplass er i så måte viktig. Grensekommunene må sikres nok ressurser til å ivareta dette ansvaret, og man må sikre nødvendig kapasitet på dedikerte koronahoteller tilknyttet disse grensepunktene. Det må etableres et «vanntett system» som sikrer at kommunene som mottar de tilreisende som skal i karantene og/eller isolasjon blir varslet om dette, dersom praksis med testing innen 24 timer etter innreise skal videreføres for de som ankommer Norge med andre transportmidler enn fly. Det er en forutsetning for at kommunene skal kunne sikre at pålagte tiltak for smittevern etterlevs. Alternativt må det vurderes hvorvidt de som ankommer landet utenom flyplasser også bør innkvarteres på dedikerte koronahoteller i tilknytning til disse grensepunktene.

I de tilfeller hvor det har vært/pågår lokale smitteutbrudd i landsdelen, som har andre smittekilder enn arbeidsinnvandring, ser vi at kommunene klarer å håndtere dette på en god måte gjennom bruk av TISK-metodikken. Kommunene har høstet erfaringer med hvordan vi gjennom målrettede tiltak kan unngå at tiltaksbyrden blir for stor for de delene av befolkningen som ikke utgjør en stor smitterisiko i forbindelse med det enkelte smitteutbrudd.

Gitt dagens smittesituasjon i Nord-Norge oppleves en del av de nasjonale tiltakene nå som svært inngripende. Vi ser at næringslivet sliter, at folk mister jobbene sine og at barn og unge ikke får ordinær undervisning på ungdomsskole og videregående skole eller delta i aktiviteter. Når vi mener at smittesituasjonen ikke er slik at dette er nødvendig, er det vårt ansvar å si fra. Det at vi klarer å holde hjulene i gang der vi kan det, er også en viktig del av den nasjonale «dugnaden»!

Vest-Finnmark Rådet er et politisk samarbeidsorgan for Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger kommune. Øst-Finnmarkrådet er et fellesorgan for kommunene Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Båtsfjord, Vardø, Vadsø, Sør-Varanger, Nesseby og Tana.

Innspill til nye nasjonale råd og anbefalinger vedrørende Covid-19

Vest-Finnmark Rådet og Øst-Finnmarkrådet ønsker med dette å gi innspill til nasjonale myndigheter når det nå skal vurderes nye/forlengelse av tiltak i forbindelse med bekjempelsen av Covid-19.

Det er avgjørende at det er stor oppslutning rundt nasjonale og lokale råd og forskrifter for å begrense utbredelsen av Covid-19. Våre kommuner støtter selvsagt opp rundt de nasjonale tiltak som iverksettes, men vi vil likevel påpeke at det bør være rom for lokale tilpasninger. Et eksempel på dette er den nasjonale skjenkestoppen som for store deler av Nord-Norge anses unødig streng med bakgrunn i at smittesituasjon i landsdelen over tid har vært oversiktlig. Andre eksempler er antall personer som kan samles i sosiale sammenhenger eller på arrangementer.

Bakgrunn

Kommunene spiller en helt grunnleggende rolle i arbeidet med smittevern. Kommunenes fullmakter er begrunnet med at det i forbindelse med en pandemi vil være ulik risiko og ulike behov for tiltak i de ulike kommunene. Det er stor variasjon blant kommuner både i demografi og smittetrykk, noe som gjør at det er ulikhet i smittesituasjon og hvordan smitte best kan begrenses.

Plassering av myndighet lokalt i den enkelte kommune er nettopp begrunnet i at vedtakene skal være målrettede etter de variasjoner som er i landet. Når det innføres nasjonale bestemmelser på det nivået vi har nå, vil for det noen kommuner ramme unødvendig strengt i forhold til den rådende smittesituasjonen. Vi har et felles ansvar både nasjonalt og lokalt for å gjøre det vi kan for å holde arbeidslivet i gang så mye som mulig.

Tiltak må begrunnes i at de er nødvendig og forholdsmessig.

Vedtak skal være basert på en «klar medisinskfaglig begrunnelse». Det ligger i smittevernlovens system at den medisinskfaglige begrunnelsen for et tiltak i utgangspunktet skal vurderes lokalt i den enkelte kommune for å kunne hensynta variasjoner i lokale forhold.

Kravet til begrunnelse må ses i sammenheng med smittesituasjonen og hvor inngripende tiltaket er. Tiltaket skal fremstå som tjenlig, og nytten av det må kunne veies opp mot den belastning som tiltaket medfører. Nødvendighetsvilkåret vil innebære vurderinger av om tiltaket er egnet til å forebygge eller hindre smittespredning, og skal vurderes ut fra behovet for å beskytte befolkningen mot smitte.

Når de vesentligste tiltakene mot epidemien vedtas og utformes nasjonalt, risikerer man at de ikke treffer målrettet. For noen kommuner kan de være nøyaktig det som trengs, mens de for andre kommuner kan bli mer eller mindre omfattende enn hva man lokalt medisinskfaglig kan forsvare.

Kompensasjon for ulempene ved et tiltak må foreligge når tiltaket innføres

Selv om det etter smittevernloven er kommunen som er ansvarlig for gjennomføring av smitteverntiltak, peker forarbeidene til smittevernloven tydelig på at det er rimelig at det er staten som her skal stå som ansvarlig. Vi ber derfor om at det fortsatt må være fokus på støttepakker til næringslivet, og at disse kompensasjonspakkene bør være på plass når tiltaket innføres. Erfaringene fra våre kommuner er at næringslivet har tilpasset seg situasjonen, har snudd seg raskt og tatt et stort ansvar for å hindre smittespredning. Samtidig har vi som myndigheter, både lokalt og nasjonalt, et stort ansvar for å gi næringsliv og ansatte den forutsigbarhet vi har mulighet for.

Det er viktig for oss å understreke at når noen bransjer rammes særlig hardt av tiltak, så må disse også kompenseres særskilt. Kompensasjonsordningene må komme raskt og være tilpasset situasjonen.

Risikoen ved for inngripende tiltak

Å leve under strenge restriksjoner over tid har store konsekvenser for et samfunn. Næringsliv og innbyggere rammes hardt, og det er bekymring for den psykososiale bunntinja. Dette taler i seg selv for grundige vurderinger av tiltakenes forholdsmessighet. Dersom tiltakene over tid oppleves som for strenge, kan det bidra til at befolkningens oppslutning svekkes.

Vest-Finnmark Rådet er et politisk samarbeidsorgan for Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger kommune. Øst-Finnmarkrådet er et fellesorgan for kommunene Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Båtsfjord, Vardø, Vadsø, Sør-Varanger, Nesseby og Tana.

Vi ber om at nasjonale myndigheter påser at man tar ut det fulle potensialet av de milde tiltakene, og at fokus på primær forebygging opprettholdes. I Nord-Norge generelt har importsmitten vært en større utfordring enn lokal smitte. Viktige forhold som grensekontroll og oversikt over karanteneopplysninger kom dessverre ikke tidlig nok på plass til at man fikk sikret kontroll med driften av samfunnet, slik at hjulene kunne holdes i gang.

En nasjonal skjenkestopp vurderes ikke som et forholdsmessig tiltak i Finnmark spesielt, eller Nord-Norge generelt, i den rådende smittesituasjon. En lokal medisinskfaglig vurdering ville ikke ført til et vedtak om skjenkestopp i de aller fleste kommunene. En nasjonal skjenkestopp har ført til at flere serveringssteder har valgt å stenge, og situasjonen for dem er uvisst og uforutsigbar. Den har også ført til at situasjonen for et allerede hardt presset reiseliv er ytterligere forverret, og meget strenge begrensinger på arrangementer og sosial kontakt forsterker dette bildet.

Lokale vurderinger bør også gjelde mulighetene å drifte ungdomsskoler og videregående skoler på gult nivå. Når det gjelder muligheten for organisert idrett og aktivitet for barn og ungdom er vår vurdering den samme. Tiltaket står ikke i forhold til vår lokale smittesituasjon, og oppleves urimelig.

Oppsummering og anbefaling

En generalisering vil for noen kommuner ramme unødvendig strengt i forhold til den rådende smittesituasjonen. Vi ber derfor om at nasjonale myndigheter anerkjenner at lokale myndigheter best vurderer de lokale forhold, og at lokale myndigheter gis adgang til å innføre unntak fra nasjonale bestemmelser etter en klar medisinskfaglig begrunnelse.

Det må også bli et tydeligere skille på hva som er forbud og påbud fra de nasjonale myndighetene, og hva som anbefalinger som kan være gjenstand for lokale vurderinger i den enkelte kommune. I den grad et tiltak fremmes som nasjonalt forbud eller påbud, må det foretas en vurdering av hvorvidt innholdet bør differensieres mellom de ulike landsdelene og regionene, basert på smittesituasjonen.

Vest-Finnmark Rådet og Øst-Finnmarkrådet ber om at nasjonale myndigheter planlegger og gjennomfører tilpassede kompensasjonsordninger når de innfører nye, inngripende tiltak. Disse ordningene må komme på plass tidlig, og bør helst være klare når tiltak innføres/videreføres allerede fra 19. januar 2021.

Med vennlig hilsen

Marianne S. Næss (s)
Rådsleder
Vest-Finnmark Rådet

Wenche Pedersen (s)
Rådsleder
Øst-Finnmarkrådet

Kopi: Folkehelseinstituttet
Helsedirektoratet
Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget
Næringskomiteen på Stortinget
Utdannings- og forskningskomiteen på Stortinget
Nord-Norgebenken på Stortinget
Troms og Finnmark fylkeskommune v/fylkesråd for næring Karin Eriksen
Nordland fylkeskommune v/fylkesråd for næring Linda Helén Haukland
Interkommunale politiske råd (regionråd) i Nord-Norge
Media

Vest-Finnmark Rådet er et politisk samarbeidsorgan for Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger kommune. Øst-Finnmarkrådet er et fellesorgan for kommunene Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Båtsfjord, Vardø, Vadsø, Sør-Varanger, Nesseby og Tana.